

KVINNOR MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING MISSGYNNAS EKONOMISKT

Var femte kvinna med funktionsnedsättning har så låga inkomster att de riskerar fattigdom. Fler än var fjärde saknar dessutom kontantmarginal att täcka oförutsedda utgifter. Gruppens sämre förutsättningar vad gäller både delaktighet på arbetsmarknaden och villkoren i arbetslivet innebär lägre inkomster och sämre möjligheter till ekonomisk självständighet.

I rapporten *Ekonomisk jämställdhet för kvinnor med funktionsnedsättning – kartläggning av utmaningar för att nå det andra jämställdhetspolitiska delmålet*, framkommer att kvinnor med funktionsnedsättning missgynnas ekonomiskt på många olika sätt (Jämställdhetsmyndigheten och Myndigheten för delaktighet 2019). Rapporten lyfter tydliga skillnader mellan kvinnor och män med funktionsnedsättning samt skillnader mellan övriga kvinnor och män i befolkningen i arbetskraftsdeltagande, sysselsättningsgrad (deltid/heltidsarbete), arbetslöshet, avhopp från gymnasieskolan och tillgång till arbetsmarknadspolitiska verktyg som till exempel lönestöd. Dessa faktorer kan också vara möjliga orsaker till den ekonomiska ojämställdheten mellan kvinnor och män med funktionsnedsättning.

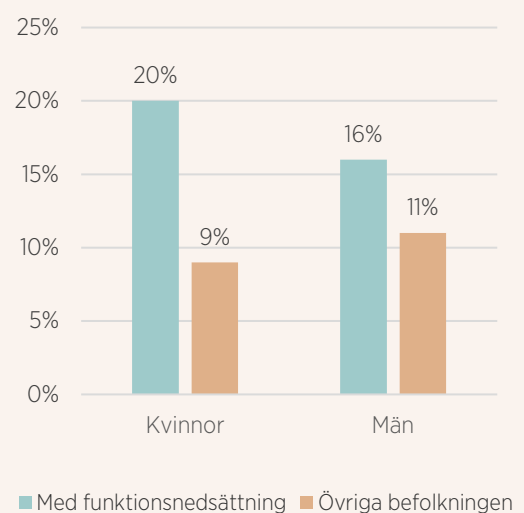
Kvinnor med funktionsnedsättning är överrepresenterade i den grupp vars disponibla inkomst är lägre än 60 procent av medianinkomsten i

Sverige, vilket är indikatorn på risk för fattigdom inom EU. Av kvinnor med funktionsnedsättning över 30 år befinner sig 20 procent i risk för fattigdom, jämfört med 16 procent av män med funktionsnedsättning.

Av diagrammet nedan framgår att skillnaden mellan könen är större för personer med funktionsnedsättning än i övriga befolkningen.

Var femte kvinna med funktionsnedsättning riskerar fattigdom

Figur 1: Andel över 30 år i risk för fattigdom. År 2015/2016.

Källa: SCB:s undersökning av levnadsförhållanden (ULF)

Andelen personer med funktionsnedsättning i befolkningen 16-64 år var 2018 enligt SCB omkring 12 procent.

752 000

**i åldern 16-64 år har
en funktionsnedsättning**

Det motsvarar 752 000 personer. Ungefär lika många kvinnor som män svarar att de har en funktionsnedsättning (SCB 2019).

Betydelsen av att ha ett arbete allt viktigare för ekonomin

Inkomster från anställning är den inkomstkälla som har störst betydelse för individers disponibla inkomst, oavsett funktionsförmåga. Sedan mitten av 1990-talet har den ekonomiska betydelsen av att ha ett arbete ökat kraftigt, vilket i sin tur ökat skillnaderna i den ekonomiska standarden för kvinnor med funktionsnedsättning som står långt från arbetsmarknaden (MFD 2018).

När det gäller den ekonomiska situationen och självständigheten för personer med funktionsnedsättning är detta en grupp med mindre tillgång till resurser jämfört med övriga befolkningen, oavsett köns-tillhörighet. Skillnaden i ekonomisk standard mellan vissa grupper av personer med funktionsnedsättning och den övriga befolkningen ökar snabbt. Framförallt handlar det om personer med funktionsnedsättning som på grund av olika hinder helt eller delvis, utestängs från arbetsmarknaden. Funktionsnedsättning förstärker ojämställda samhällsstrukturer på arbetsmarknaden, i

FAKTA/ Definition av funktionsnedsättning

[Socialstyrelsens termbank](#)

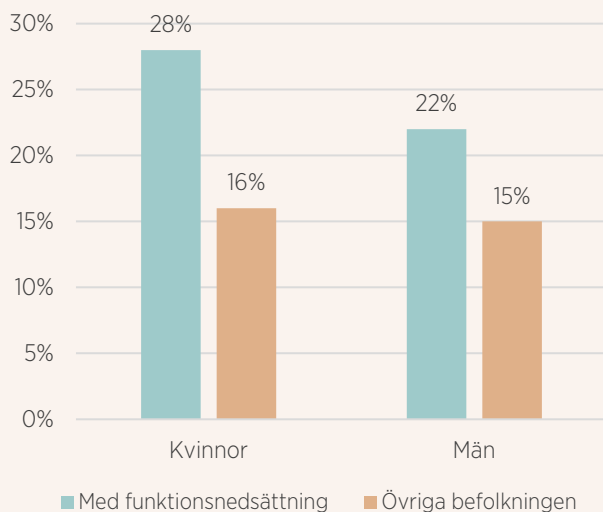
definierar funktionsnedsättning som en nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga hos en individ. Termen är nära knuten till termen funktionshinder, som uppstår i relationen mellan en individ med funktionsnedsättning och de hinder som individen möter i sin omgivning.

familjelivet och när det gäller hälsa (MFD 2018). Brister i ekonomisk jämställdhet innebär både lägre grad av självständighet och högre grad av beroende för kvinnor (Budgetpropositionen 2017/18:1 Bilaga 3). Det finns skillnader mellan flickor och pojkar samt mellan kvinnor och män med funktionsnedsättning, där flickor och kvinnor har sämre förutsättningar till delaktighet än vad pojkar och män har.

I en studie av unga med funktionsnedsättning uppger hälften av de unga kvinnorna med funktionsnedsättning att de har upplevt problem med sin försörjning (MUCF 2017). Detta kan jämföras med en fjärdedel av unga kvinnor utan funktionsnedsättning. Bland unga män uppgår siffrorna till 35 procent för dem med funktionsnedsättning och 21 procent för dem utan funktionsnedsättning.

Sämre möjlighet att täcka en oplanerad utgift

Figur 2: Andel personer över 25 år som saknar kontantmarginal för att täcka en oplanerad utgift på 12 000 kronor. År 2016/2017.

Källa: SCB:s undersökning av levnadsförhållanden (ULF)

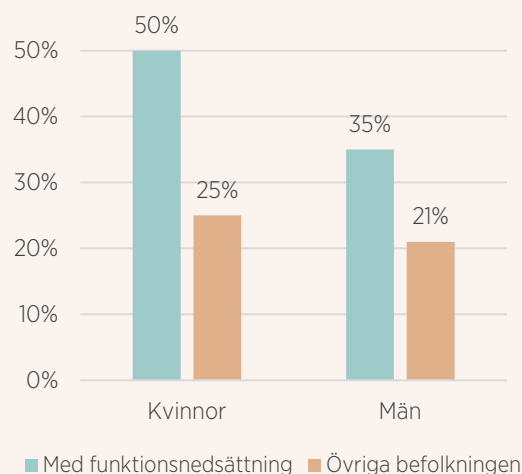
28 procent av kvinnorna med funktionsnedsättning saknar exempelvis tillräcklig kontantmarginal för att täcka en oplanerad utgift på 12 000 kronor (SCB:s undersökning av levnadsförhållanden).

Oavslutade studier på gymnasienivå

För unga kvinnor och män med funktionsnedsättning är det vanligare att inte ha avslutat en gymnasieutbildning (SCB:s undersökning av levnadsförhållanden). I en studie från SCB uppger en av tio avhoppare från gymnasiet funktionsnedsättning som skäl till att de inte fullföljt sin utbildning (SCB 2017). Anledningarna till att personer med funktionsnedsättning i större utsträckning avbryter gymnasiestudier är bland annat brister i

Varannan ung kvinna upplever problem med sin försörjning

Figur 3: Andel unga personer, 16-25 år som upplever sig ha problem med sin försörjning. År 2017

Källa: MUCF 2017

anpassningar eller särskilt stöd, hinder som försvårar möjligheten att tillgodogöra sig utbildningen samt mobbning och kränkande behandling i lärmiljön (MFD 2019; Temagrupp unga i arbetslivet 2013).

Senare etablering i arbetslivet

Låg utbildningsnivå minskar möjligheterna att få ett arbete. Att sakna en fullständig gymnasieutbildning försvårar möjligheterna att även senare i livet få ett jobb. Unga som saknar en fullständig gymnasieutbildning är överrepresenterade på Arbetsförmedlingen bland inskrivna unga som har arbetslöshetstider på 12 månader eller mer.

Vid en jämförelse mellan inskrivna arbetslösa med nedsatt arbetsförmåga och övriga inskrivna arbetslösa har de med nedsatt arbetsförmåga en något lägre genomsnittlig utbildningsnivå.

Flera rapporter har slagit fast att unga personer med funktionsnedsättning tillhör en av de grupper som har svårare än andra att få och behålla ett arbete. Bland de unga innebär den senare etableringen en sämre ekonomi, svagare socialt nätverk, dåligt självförtroende och en syn på framtiden som präglas av oro (SCB 2017; MUCF 2017).

Deltidsarbete och deltidsarbetslöshet vanligt bland kvinnor med funktionsnedsättning

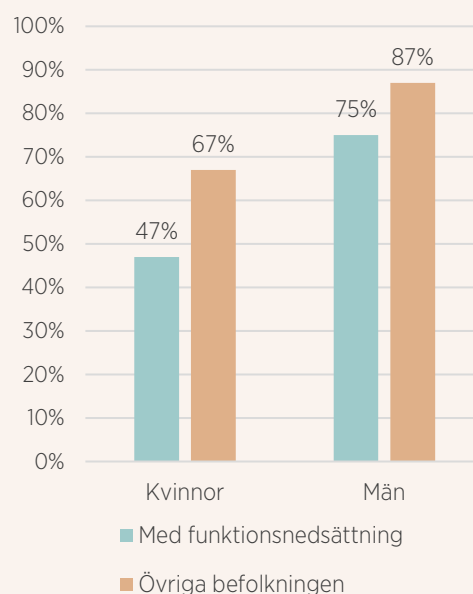
Personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har både lägre arbetskraftsdeltagande och lägre sysselsättningsgrad enligt SCB. 47 procent av kvinnorna med funktionsnedsättning arbetar heltid jämfört med 75 procent av männen, i övriga befolkningen uppgår samma siffror till 67 procent respektive 87 procent (SCB 2019).

Det finns dessutom många kvinnor med nedsatt arbetsförmåga som står utanför arbetskraften, det vill säga varken är sysselsatta eller arbetslösa. Av dessa uppger många att de skulle kunna och vilja arbeta om de fick möjligheter till olika typer av anpassningar på arbetsplatsen (SCB 2019).

Inskrivna arbetslösa kvinnor på Arbetsförmedlingen med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga utgör en av de grupper som har mest långtidsarbetslöshet. Hela 61 procent kvinnor jämfört med 54 procent av männen är långtidsarbetslösa i denna grupp.

Lägre andel kvinnor arbetar heltid

Figur 4: Andel personer 16-64 år med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga som arbetar heltid. År 2018.

Källa: SCB 2019

Arbetsförmedlingen ska stötta personer som har en nedsatt arbetsförmåga på grund av en funktionsnedsättning att få ett arbete. Ett sätt att förenkla för personer att få ett arbete är att ge arbetsgivaren ett ekonomiskt bidrag för att anställa personer som inte har möjlighet att utföra ett arbete lika snabbt eller behöver mycket handledning för att utföra sitt arbete. Personen får då lön och andra anställningsförmåner som alla andra på arbetsplatsen. Fler män med nedsatt arbetsförmåga än kvinnor med nedsatt arbetsförmåga får en sådan så kallad lönebidragsanställning. Under 2018 var det i

genomsnitt varje månad 42 procent av samtliga (kvarstående) inskrivna kvinnor i gruppen, jämfört med 50 procent av männen som fick del av de riktade lönestöden. För unga inskrivna i åldern 18-24 år var skillnaderna mellan könen större, där hade 26 procent av kvinnorna och 37 procent av männen en lönebidragsanställning.

Det finns forskning som visar att personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga som har lönebidragsanställning har högre grad av sysselsättning, arbetsinkomst och disponibel inkomst, jämfört med motsvarande grupp utan lönestöd.

En viktig faktor för att främja ekonomisk jämställdhet för kvinnor med funktionsnedsättning är att möjliggöra att fler kvinnor i gruppen får möjlighet att arbeta mer.

För att fler kvinnor skall kunna arbeta mer krävs att fler kvinnor får tillgång till stöd och hjälp för att komma ut på arbetsmarknaden.

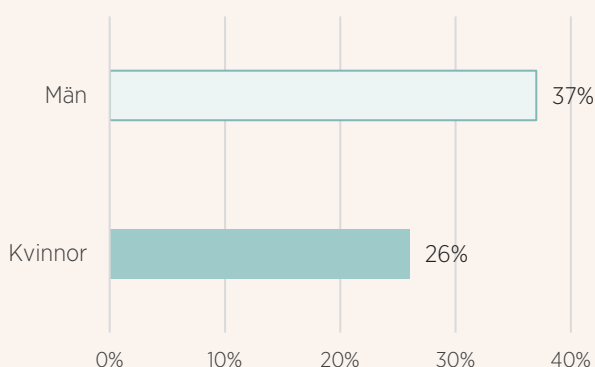
Förväntningar på att kvinnor arbetar deltid och män arbetar heltid medför att målen som eftersträvas med de arbetsmarknadspolitiska insatserna blir olika för kvinnor och män.

Samspelet mellan lönearbete och stöd från transfereringssystemet behöver fungera, så att även kvinnor får möjlighet till ekonomisk självständighet och inte behöver vara beroende av en släkting eller partner för att kunna försörja sig själv och eventuella barn.

I många fall är attityderna till att anställa personer med funktionsnedsättning negativa. 40 procent av gruppen kvinnor med funktionsnedsättning och nedsatt arbetsförmåga upplever sig utsatta för olika typer av diskriminering eller kränkande särbehandling i arbetslivet på grund av sin funktionsnedsättning (SCB 2019). För att motverka och förebygga diskriminering av kvinnor med funktionsnedsättning är det förebyggande arbetet med aktiva åtgärder på arbetsmarknaden grundläggande.

Lägre andel kvinnor får del av de riktade lönestöden

Figur 5: Andel (kvarstående) sökande 18-24 år, med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, som har en lönebidragsanställning. Genomsnitt per månad år 2018

Källa: Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik, 2018.

Vad behöver göras?

Jämställdhetsmyndigheten och Myndigheten för delaktighet anser att den ekonomiska jämställdheten för kvinnor med funktionsnedsättning kan förbättras genom en modernisering av de arbetsmarknadspolitiska verktygen, ett systematiskt arbete med ett kombinerat jämställdhets- och funktionshinderperspektiv, alltså ett intersektionellt perspektiv, samt genom insatser för att motverka diskriminering inom utbildningsväsen och inom arbetslivet.

Myndigheterna föreslår att följande görs för att förbättra den ekonomiska jämställdheten för kvinnor med funktionsnedsättning:

- En kartläggning av riktade stöd på arbetsmarknaden utifrån ett jämställdhetsperspektiv och med utgångspunkt i ekonomisk självständighet.
- En översyn av regelverket kring lönestöd för att underlätta för kvinnor med funktionsnedsättning som arbetar deltid att ta del av stöden och möjliggöra en långsiktig arbetsmarknadsanknytning.
- Förbättra statistiken på området i syfte att öka kunskap och förbättra träffsäkerheten i insatser.
- Ett uppdrag att utarbeta stödmaterial till arbetsgivare och utbildningsanordnare gällande aktiva åtgärder enligt diskrimineringslagen.

Källor och mer att läsa

[Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik, 2018](#)

Budgetpropositionen 2017/18:1 [Bilaga 3, Ekonomisk jämställdhet](#)

Jämställdhetsmyndigheten och Myndigheten för delaktighet (2019) [Ekonomisk jämställdhet för kvinnor med funktionsnedsättning \(2019:5\)](#)

Myndigheten för delaktighet, MFD (2018) [Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2017](#)

Myndigheten för delaktighet (2019) [Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2018](#)

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF (2017) [Fokus 17:2 Unga med funktionsnedsättning](#)

SCB, [Undersökning av levnadsförhållanden, ULF/SILC](#)

SCB (2017), [Unga utanför? Så har det gått på arbetsmarknaden för 90-talister utan fullföljd gymnasieutbildning.](#)

SCB (2019), [Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2018 Information om utbildning och arbetsmarknad \(IAM\) 2019:2](#)

Temagruppen unga i arbetslivet (2013) [10 orsaker till avhopp – 379 unga berättar om avhopp från gymnasiet.](#)

Författare

Sara Andersson
Senior utredare,
Jämställdhetsmyndigheten

Presskontakt

070-784 74 97